

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش‌های خبری

گاه‌شمار مهم‌ترین تحولات، اظهارات و موضع‌گیری‌ها

درباره روند اجرایی برجام (50)

(مقطع بررسی: 95/07/13 تا 95/07/26)

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر قابل دسترس است:

– وب‌سایت خبرگزاری صدا و سیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

– گروه تلگرام پژوهش خبری صدا و سیما <https://telegram.me/pajooreshkhabar>

پژوهشگر: مرتضی هوشیار

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
1	مقدمه
2	چکیده
6	الف - گاه‌شمار مهم‌ترین تحولات مرتبط با روند اجرایی برجام
7	ب - گاه‌شمار اظهارات شخصیت‌های داخلی درباره برجام
8	ج - گاه‌شمار اظهارات و ادعاهای مطرح شده از سوی مقامات گروه 5+1 و آژانس بین‌المللی اتمی (درباره برجام)
9	د - رصد روند اجرایی برجام از منظر الزامات نه‌گانه رهبر معظم انقلاب
10	هـ - بررسی پیامدهای سیاسی، امنیتی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی اجرای برجام
11	تحلیل و جمع‌بندی

23 مرداد 81 نقطه عطف مهمی در تاریخ فعالیت‌های هسته‌ای ایران پس از پیروزی انقلاب اسلامی به‌شمار می‌آید. در پی بزرگ‌نمایی و حتی دروغ‌گویی‌های منافقین با بهره بردن از ظرفیت‌های نظام رسانه‌ای استکبار منافقین توانستند هجمه سازمان یافته‌ای به این بهانه در سطح گسترده‌ای علیه ایران اسلامی تدارک ببینند، بر این اساس پرونده هسته‌ای ایران که پیش از انقلاب در سال 1329 کلید خورده بود و با تأسیس سازمان انرژی اتمی و امضای قرارداد ساخت نیروگاه بوشهر شکل جدی گرفته بود، وارد دوران جدیدی در حیات خود شد.

از آن تاریخ تاکنون پرونده هسته‌ای ایران شاهد فراز و نشیب‌های زیادی بود، به گونه‌ای که در دوره دبیری شورای عالی امنیت ملی آقای روحانی (82/7/13 تا 84/5/24) پرونده هسته‌ای ایران شاهد صدور بیانیه سعدآباد و امضاء توافقنامه بروکسل و پاریس و در نهایت تعلیق داوطلبانه فعالیت‌های هسته‌ای جمهوری اسلامی بود. اما عدم پایبندی غرب به تعهدات خود باعث شد ایران در اردیبهشت 84 فعالیت‌های هسته‌ای خود را از سر بگیرد. در دوره دبیری آقای لاریجانی نیز پرونده هسته‌ای ایران شاهد چند نوبت مذاکره و در نهایت تنظیم جدول زمانی برای پاسخگویی به پرسش‌های آژانس (مدالیته) بود. این پرونده در دوره آقای دکتر جلیلی نیز سه دور مذاکره در ژنو، دو دور مذاکره در استانبول، یک دور مذاکره در بغداد، مسکو و در نهایت دو دور مذاکره در آلمانی و فریز در برابر فریز و پذیرش پیشنهاد ایران برای شکل‌گیری همکاری میان 7 کشور را تجربه کرد.

با روی کار آمدن دولت یازدهم، مأموریت مذاکرات و حل و فصل پرونده هسته‌ای به وزارت امور خارجه انتقال یافت. حاصل این مأموریت، مذاکرات سخت و فشرده 22 ماهه بود که در 3 آذر 92 توافق ژنو با عنوان « برنامه اقدام مشترک » و در 13 فروردین 94 بیانیه لوزان قرائت شد تا اینکه پس از نه دور مذاکرات سخت و فشرده و چندین تمدید در تاریخ 23 تیر 94 بیانیه جمع‌بندی مذاکرات مبنی بر دستیابی به توافق جامع (برجام) توسط مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا و طرف ایرانی قرائت شد. شورای امنیت سازمان ملل نیز تنها با گذشت شش روز از دستیابی به توافق جامع، قطعنامه 2231 را در تأیید دستیابی به برجام تصویب نمود. برجام در ادامه پس از 60 روز بررسی و مجادلات طولانی به تصویب مجلسین آمریکا (سنا و نمایندگان) رسید. سپس برنامه جامع اقدام مشترک پس از بررسی‌های کارشناسی مفصل در مجلس شورای اسلامی در تاریخ 94/7/21 تصویب و فردای آن روز از سوی شورای نگهبان به تأیید رسید. رهبر معظم انقلاب نیز در تاریخ 94/07/29 ضمن نامه‌ای به رئیس جمهوری که حاوی الزامات نه‌گانه در اجرای برجام بود، برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) را با عنایت به طی مراحل مختلف برای اجرا ابلاغ فرمودند. بولتن حاضر نگاهی تفکیکی - تحلیلی دارد به خبرها و مواضع موافقان و مخالفان برجام در ایران و اعضاء گروه 5+1، پس از انتشار بیانیه و تصویب برجام در مجالس ایران و آمریکا، فراز و فرود خبرها و اقدامات اجرایی برجام. بر این اساس جریان و جهت روند برجام از سوی طرفین قابلیت ارزیابی یافته و در برنامه سازی‌ها و گزارش‌های خبری می‌تواند مورد بهره‌برداری قرار گیرد.

- .. وزیر امور اقتصادی و دارایی: پس از برجام، تحریم‌ها به صورت رسمی لغو شده اگرچه برخی تحریم‌ها در عرصه‌های عملی هنوز برطرف نشده است .

- .. «یوکیو آمانو»: توافق هسته‌ای هنوز شکننده است .

- .. وزارت خزانه داری آمریکا : برخی داد و ستدهای ممنوعه بر پایه دلار توسط مؤسسات بانکی برون مرزی، با ایران، تا زمانی که وارد نظام مالی آمریکا نشوند، آزاد هستند .

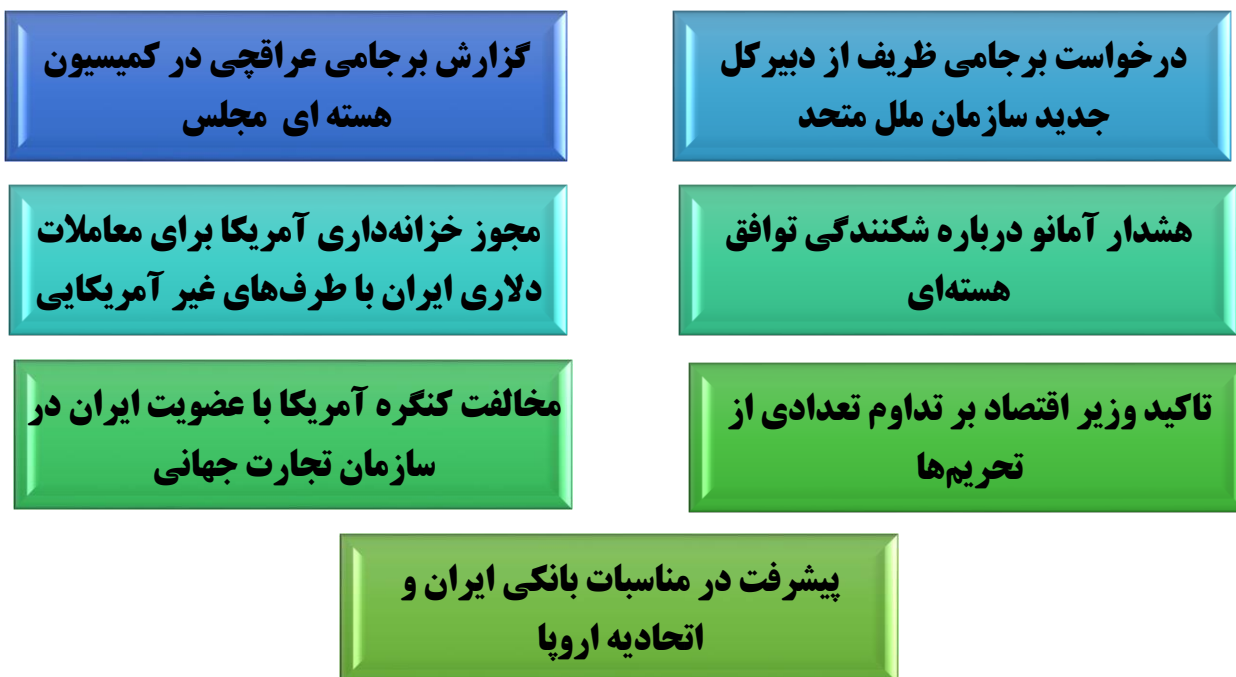
- «محمدجواد ظریف» از گوترس خواست به اجرای کامل برجام کمک کرده و آنرا پیگیری کند .

- .. لاگارد رییس صندوق بین‌المللی پول: با آمریکا برای بهبود روابط بانکی ایران مذاکره می‌کنم .

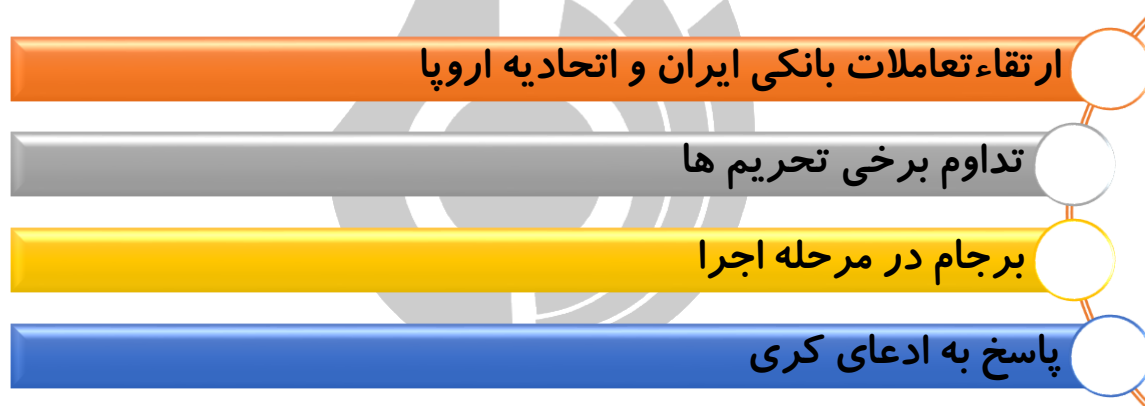
- .. مونیخ ضمن حمایت از توافق هسته‌ای با ایران: برنامه موشکی ایران در مذاکرات برجام نبود .

- .. کری: حمایت ایران از گروه‌های مقاومت رفع سریع مشکلات بانکی را دشوار می‌کند، امیدوارم رفتار ایران به مرور تغییر کند.

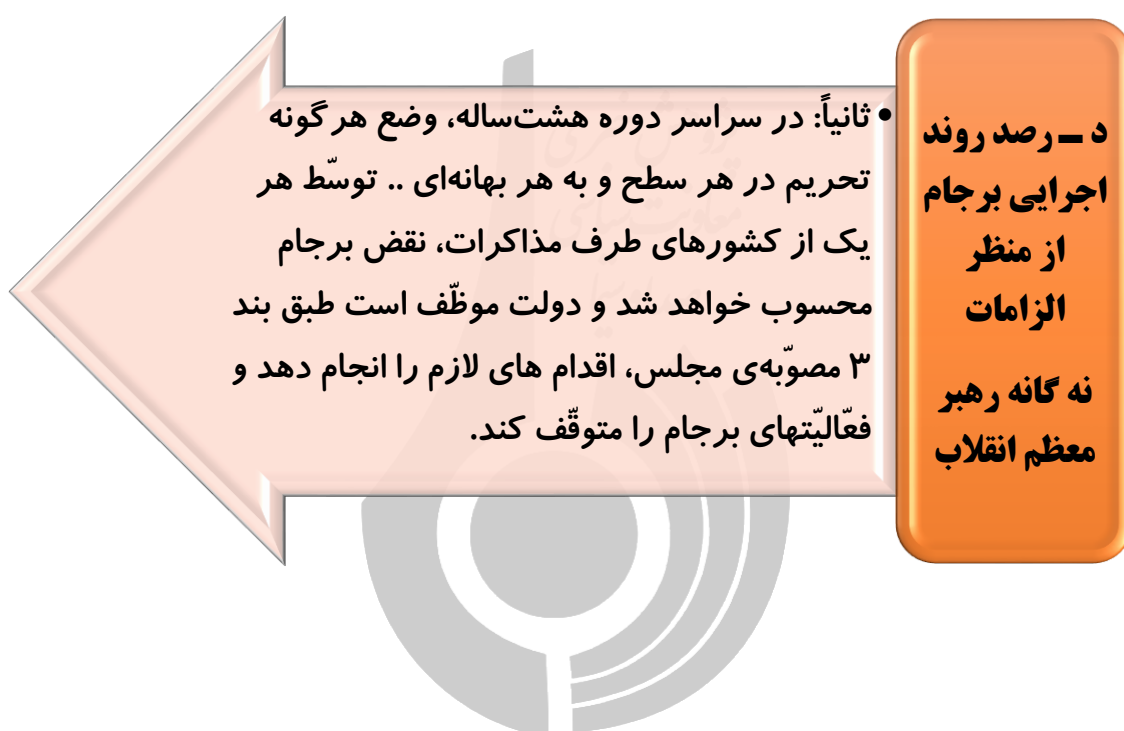
الف - جدول نموداری مهم‌ترین تحولات مرتبط با روند اجرایی برجام

ب - جدول نموداری اظهارات شخصیت‌های داخلی درباره برجام

ج - گاه‌شمار اظهارات و ادعاهای مطرح شده از سوی مقامات گروه 5+1 و آژانس بین‌المللی اتمی
(درباره برجام)

هـ- بررسی پیامدهای سیاسی، امنیتی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی اجرای برجام

معاونت سیاسی
صدراوتیما

الف - گاه‌شمار مهم‌ترین تحولات مرتبط با روند اجرایی برجام

ردیف	تاریخ	رویداد، بهانه یا تحول مهم خبری	توضیحی مختصر دربارهٔ رویداد، بهانه یا تحول مهم خبری	کلید واژه‌ها (۱)	منبع رسانه‌ای
1	سه‌شنبه 95/07/13	پیشرفت در مناسبات بانکی ایران و اتحادیه اروپا	رئیس کل بانک مرکزی در دیدار با بیرجیت زبیریس معاون پارلمانی وزارت اقتصاد و انرژی آلمان گفت: برجام پایان راه نیست و امیدواریم که به واسطه تفاهم شکل گرفته، زمینه همکاری میان شرکت‌ها و بانک‌های غربی و ایرانی فراهم شود.	9	خبرگزاری مهر
2	سه‌شنبه 95/07/13	تاکید وزیر اقتصاد بر تداوم تعدادی از تحریم‌ها	علی طیب‌نیا وزیر امور اقتصادی و دارایی در سمنان: پس از برجام تحریم‌ها به صورت رسمی لغو شده اگرچه برخی تحریم‌ها در عرصه‌های عملی هنوز برطرف نشده است، معیشت مردم کشور هنوز مشکل دارد.	2	خبرگزاری تسنیم
3	جمعه 95/07/16	مخالفت اعضای کنگره آمریکا با عضویت ایران در سازمان تجارت جهانی	تعدادی از اعضای مجلس نمایندگان آمریکا از دولت این کشور خواستند تا با درخواست ایران برای پیوستن به سازمان تجارت جهانی مخالفت کند و هشدار دادند پذیرش عضویت ایران در این سازمان توانایی آمریکا برای تحریم ایران در آینده را محدود می‌سازد.	16	خبرگزاری تسنیم
4	جمعه 95/07/16	هشدار آمانو درباره شکست‌دهی توافق هسته‌ای	«یوکیو آمانو» مدیرکل اژانس بین‌المللی انرژی اتمی در گفت‌وگو با خبرگزاری آلمان گفت که توافق هسته‌ای هنوز شکننده است. وی افزود: «اجرایی شدن توافق همچنان شکننده است و اشکالات ریز فنی و مشکلات کوچکی در اجرا می‌تواند به مسائل سیاسی منجر شود که اثرات منفی فراوانی بر توافق خواهند داشت.»	4	خبرگزاری فارس
5	شنبه 95/07/17	مجوز خزانه‌داری آمریکا برای معاملات دلاری ایران با طرف‌های غیر آمریکایی	وزارت خزانه داری آمریکا شب گذشته یک دستور العمل جدید برای تجارت صادر کرد که بر اساس آن، برخی داد و ستدهای ممنوعه بر پایه دلار توسط موسسات بانکی برون مرزی، با ایران، تا زمانی که وارد نظام مالی آمریکا نشوند، آزاد هستند. طبق این دستورالعمل جدید، شرکت‌ها و موسسات خارجی آزادی بیشتری برای تجارت با ایران به دست خواهند آورد. این تصمیم جدید همچنین موجب لغو محدودیت‌های معاملات خارجی با شرکت‌های ایرانی می‌شود که در کنترل افرادی هستند که همچنان در فهرست تحریم‌های آمریکا قرار دارند.	9	اعتدال
6	جمعه 95/07/23	درخواست برجامی ظریف از دبیرکل جدید سازمان ملل متحد	«محمدجواد ظریف» وزیر امور خارجه انتخاب «آنتونیو گوترس» به عنوان دبیرکل آتی سازمان ملل متحد را به وی تبریک گفت. ظریف به ثمر رسیدن برجام را مایه افزایش امید در منطقه برشمرده و از گوترس خواسته است به اجرای کامل برجام و ایفای کامل تعهدات همه طرف‌ها طبق این توافق کمک کرده و آنرا پیگیری کند.	6	الف
7	شنبه 95/07/24	گزارش برجامی عراقچی در کمیسیون هسته‌ای مجلس	مشکلات در حوزه بیمه و پولی و بانکی رفع شده/ تحریم‌های اولیه آمریکا به مذاکرات هسته‌ای ارتباط ندارد؛ آن بخش از شرایط مورد اشاره مقام معظم رهبری که مربوط به قبل از اجرای برجام بود، اگر تأمین نمی‌شد برجام اجرا نمی‌شد و بخشی که مربوط به بعد از آغاز برجام نیز بود نیز مو به مو عملیاتی شده و پیگیری شده است. رئیس ستاد پیگیری اجرای برجام با بیان اینکه روند اجرای برجام به خوبی در حال انجام است و مشکلات در حوزه بیمه‌ها و مراودات اقتصادی حل شده	9	الف

1 - کدهای کلید واژه:

- 1- بازرسی‌ها
- 2- تحریم‌ها
- 3- برگشت‌پذیری تحریم‌ها (مکانیسم ماشه)
- 4- فرایند اجرایی برجام
- 5- ادامه فعالیت‌های مبهم هسته‌ای ایران
- 6- رویکرد مثبت به توافق هسته‌ای
- 7- رویکرد انتقادی به توافق هسته‌ای
- 8- ادعای تداوم سیاست‌های توسعه‌طلبانه ایران در منطقه
- 9- پیامدهای برجام
- 10- الزامات نه گانه و فرایند اجرایی
- 11- الزام آور نبودن (نامعتبر بودن) برجام
- 12- سیاست‌های خصمانه واشنگتن در برابر تهران
- 13- لغو و توقف تحریم‌ها
- 14- پایبندی ایران به تعهدات برجامی خود
- 15- پایبندی غرب به تعهدات برجامی خود
- 16- انتقاد از رفتار واشنگتن در برجام
- 17- تداوم فعالیت‌های هسته‌ای ایران پس از برجام
- 18- ایجاد محدودیت‌های گسترده

ب - گاه‌شمار اظهارات شخصیت‌های داخلی دربارهٔ برجام

ردیف	تاریخ	مقام بیان‌کننده	موضوع محوری	اظهارات مطرح شده	منبع رسانه‌ای
1	سه‌شنبه 95/07/13	ولی‌الله سیف رئیس کل بانک مرکزی	تعاملات بانکی ایران و اتحادیه اروپا	برجام پایان راه نیست و امیدواریم که به واسطه تفاهم شکل گرفته، زمینه همکاری میان شرکت‌ها و بانک‌های غربی و ایرانی فراهم شود. در حال حاضر متأسفانه علی‌رغم شفافیت و وضوح سند برجام، هنوز از سوی بانک‌های غربی شاهد بیان ابهامات بسیاری هستیم.	خبرگزاری مهر
2	سه‌شنبه 95/07/13	علی طیب‌نیا وزیر امور اقتصادی و دارایی	تداوم برخی تحریم‌ها	پس از برجام تحریم‌ها به صورت رسمی لغو شده اگرچه برخی تحریم‌ها در عرصه‌های عملی هنوز برطرف نشده است، معیشت مردم کشور هنوز مشکل دارد.	خبرگزاری تسنیم
3	شنبه 95/07/24	سید عباس عراقچی معاون وزیر امور خارجه و رئیس ستاد اجرایی برجام	برجام در مرحله اجرا	روند اجرای برجام به خوبی در حال انجام است، در حوزه نفت، شرایط خوبی داریم، در حوزه بیمه‌ها و مراودات اقتصادی مشکلات رفع شده، حتی در حوزه پولی و بانکی هم بن‌بست وجود ندارد، بلکه با مشکلاتی روبرو هستیم که بخشی از آن به بیرون برمی‌گردد و بخشی هم به آمادگی و به روز شدن بانک‌های داخلی برمی‌گردد.	الف
4	یکشنبه 95/07/25	سید عباس عراقچی معاون وزیر امور خارجه و رئیس ستاد اجرایی برجام	برجام در مرحله اجرا	طبق برجام دولت آمریکا موظف است که اجازه ندهد هیچ تحریم جدید هسته‌ای علیه ایران برقرار شود یا تحریم‌های قبلی تحت عناوین و بهانه‌های جدید بخواهد برگردد. سیدعباس عراقچی در خصوص تاخیر در تحویل هواپیماهای ایرباس و بوئینگ به ایران، اظهار داشت: تاخیری که در زمینه تحویل هواپیماها وجود دارد به مذاکراتی که بین ایران ایر و ایرباس و بوئینگ در جریان است مربوط می‌شود که این مذاکرات هنوز به سرانجام نرسیده است..	ایسنا
5	یکشنبه 95/07/25	سید عباس عراقچی معاون وزیر امور خارجه و رئیس ستاد اجرایی برجام	پاسخ به ادعای کری	صحبت آقای کری ادعایی کاملاً غلط است. کری و همه مقامات آمریکایی و اروپایی که ادعای مشابهی دارند که به تعهداتشان عمل کرده‌اند، فراموش میکنند که تعهدات آنها در برجام فقط محدود به این نیست که قوانین تحریمی را لغو یا تعلیق و یا قوانین خود را اصلاح کنند. آنها این کارها را انجام داده‌اند ولی تعهدات دیگری را نیز در برجام پذیرفته‌اند. آمریکا باید دسترسی ایران را به بازارهای مالی، بانکی، فناوری و تجاری را تضمین و تسهیل کند.	خبرگزاری فارس

ج - گاه‌شمار اظهارات و ادعاهای مطرح شده از سوی مقامات گروه 1+5 و آژانس بین‌المللی اتمی (درباره برجام)

ردیف	تاریخ	مقام بیان‌کننده	موضوع محوری	ادعا یا اظهارات مطرح شده	منبع رسانه‌ای
1	شنبه 95/07/17	فرانک رز، معاون امور کنترل سلاح در وزارت خارجه آمریکا	توافق هسته‌ای	سال گذشته ما به همراه سایر اعضای گروه پنج بعلاوه یک و ایران برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) را امضا کردیم. این توافقنامه زمانی که به صورت کامل اجرا شود به طریقی مسالمت آمیز همه مسیرهای ایران به سمت سلاح هسته ای را مسدود خواهد کرد و درمان زخمی خواهد شد که در رژیم عدم اشاعه وجود دارد.	پایگاه اینترنتی وزارت امور خارجه آمریکا
2	دوشنبه 95/07/19	زیگمار گابریل، وزیر اقتصاد و انرژی آلمان	همکاری های بین المللی اقتصادی	توسعه اقتصادی ایران در وضع خوبی قرار ندارد و زیرساخت های این کشور باید نوسازی شوند. ما بعد از امضاء توافقنامه اتمی با اجماع جامعه بین الملل برای همکاری با ایران مواجه شدیم و این برای مردم ایران یک موفقیت محسوب می‌شود.	شبکه خبری ان تی وی
3	چهارشنبه 95/07/14	دنيس مویلنبورگ	قرارداد بوئینگ و ایران ایر	رییس اجرایی شرکت بوئینگ می‌گوید این شرکت در قرارداد فروش بیش از ۱۰۰ هواپیمای مسافربری به ایران، به پیشرفت‌هایی دست یافته است و این قرارداد طی دو یا سه سال آینده تکمیل می‌شود.	انتخاب
4	جمعه 95/07/16	«یوکیو آمانو» مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی	هشدار آمانو درباره شکنندگی توافق هسته‌ای	توافق هسته‌ای هنوز شکننده است. «اجرای شدن توافق همچنان شکننده است و اشکالات ریز فنی و مشکلات کوچکی در اجرا می‌تواند به مسائل سیاسی منجر شود که اثرات منفی فراوانی بر توافق خواهند داشت.»	خبرگزاری فارس
5	دوشنبه 95/07/19	کریستین لاگارد رییس صندوق بین‌المللی پول	همکاری های بین‌المللی بانکی	درباره همکاری بانک‌های بزرگ با بانک‌های ایران هم اکنون مشکلاتی وجود دارد که من به سهم خودم تلاش می‌کنم که با مقامات آمریکایی رایزنی کنم تا این مشکلات مرتفع و روند همکاری‌های بیشتر ایران با نهادهای بین‌المللی تسریع شود. همچنین صندوق بین‌المللی پول برنامه‌هایی برای آغاز دور جدیدی از همکاری‌ها با ایران دارد.	ایسنا
6	جمعه 95/07/23	ارنست مونیز وزیر انرژی آمریکا	توافق هسته‌ای	مونیز ضمن حمایت از توافق هسته ای با ایران به عنوان یکی از ارزشمندترین دستاوردهای دوران وزارت خود، تاکید کرد برنامه موشکی ایران در مذاکرات برجام نبود.	خبرگزاری مهر
7	شنبه 95/07/24	«جان کری» وزیر خارجه آمریکا در مصاحبه با نشریه «فارین افرز»	تعهدات برجامی و اشنگتن	واشنگتن علاوه بر اینکه تعهدات خود (در برجام) را به طور کامل انجام داده، بلکه از این تعهدات فراتر هم رفته است. حمایت ایران از گروه‌های مقاومت رفع سریع مشکلات بانکی را دشوار می‌کند، امیدوارم رفتار ایران به مرور تغییر کند.	خبرگزاری فارس

د - رصد روند اجرایی برجام از منظر الزامات نه‌گانه رهبر معظم انقلاب

ردیف	الزامات نه‌گانه رهبر انقلاب	واکنش‌های داخلی	واکنش‌های خارجی	فرایند اجرایی
1	ثانیاً: در سراسر دوره هشت‌ساله، وضع هرگونه تحریم در هر سطح و به هر بهانه‌ای .. توسط هر یک از کشورهای طرف مذاکرات، نقض برجام محسوب خواهد شد و دولت موظف است طبق بند ۳ مصوبه‌ی مجلس، اقدام‌های لازم را انجام دهد و فعالیت‌های برجام را متوقف کند. (چهارشنبه 94/7/29 پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی سیدعلی خامنه‌ای)	آیت‌الله لاریجانی: گفتیم مراقب باشید آمریکا نگوید تحریم‌ها باقی می‌ماند، برادران مذاکره‌کننده گفتند بعید است؛ اما دیدیم همان چیزی که آن را بعید می‌دانستند اتفاق افتاد و امروز طرف غربی با طرح این ادعا که به تعهدات خود در برجام عمل کرده است. (الف دوشنبه 95/07/26)	کریستین لاگارد رییس صندوق بین‌المللی پول: همکاری بانک‌های بزرگ با بانک‌های ایران هم اکنون مشکلاتی وجود دارد که من به سهم خودم تلاش می‌کنم که با مقامات آمریکایی رایزنی کنم تا این مشکلات مرتفع و روند همکاری‌های بیشتر ایران با نهادهای بین‌المللی تسریع شود. (ایسنا دوشنبه 95/07/19)	علی طیب‌نیا وزیر امور اقتصادی و دارایی: پس از برجام تحریم‌ها به صورت رسمی لغو شده اگرچه برخی تحریم‌ها در عرصه‌های عملی هنوز برطرف نشده است، معیشت مردم کشور هنوز مشکل دارد. (خبرگزاری تسنیم سه‌شنبه 95/07/13)

هـ - بررسی پیامدهای سیاسی، امنیتی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی اجرای برجام

منبع و تاریخ	مستند	حوزه موضوعی	محور یا موضوع	ردیف
خبرگزاری فارس، سه‌شنبه 95/07/13	«دنيس مولنبرگ» مدير عامل شركت هواپيماسازی بوئينگ: در مراحل پایانی ساختار توافق با مشتریانمان در ایران هستیم. «ما امسال و بر اساس توافق هواپیمایی را به ایران ارسال نمی‌کنیم. این هواپیماها در موقعیت زمانی یک ساله، دو ساله و سه ساله ارسال خواهند شد. البته این توافق فرصتی مطلوب برای ما است و من از پیشرفت در این زمینه خشنود هستم».	نوسازی ناوگان هوایی کشور	برجام تنها راه نوسازی ناوگان هوایی کشور است	1
خبرگزاری تسنیم، سه‌شنبه 95/07/13	علی طیب‌نیا وزیر امور اقتصادی و دارایی: پس از برجام تحریم‌ها به صورت رسمی لغو شده اگرچه برخی تحریم‌ها در عرصه‌های عملی هنوز برطرف نشده است، معیشت مردم کشور هنوز مشکل دارد.	تداوم برخی تحریم‌ها	با وجود برجام هنوز برخی تحریم‌ها پابرجاست	2
ایسنا، یکشنبه 95/07/18	شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران و شرکت انگلیسی - هلندی شل، برای همکاری در صنعت پتروشیمی ایران تفاهم‌نامه اولیه امضا کردند.	بازگشت رسمی شل به صنعت نفت ایران	برجام به صنعت نفت ایران رونق بخشد	3
الف، سه‌شنبه 95/07/20	تازه‌ترین بررسی‌ها حاکی است که به دنبال اجرای «برجام» و توافق هسته‌ای شش قدرت جهانی با ایران، شرکت‌های ژاپنی عزم خود را برای حضور قوی و گسترده در بازار کشورمان جزم کرده اند. شرکت های ژاپنی خاطر نشان کرده اند که از دیرباز به بازار ایران علاقه مند بوده‌اند و با فراهم شدن فرصت های بازرگانی در این کشور به دنبال تقویت مناسبات بازرگانی با تهران هستند.	بازگشت شرکت‌های ژاپنی به بازار ایران	برجام همکاری‌های صنعتی ایران با سایر کشورها را افزایش داده	4
الف، شنبه 95/07/24	عراقچی: در حوزه پولی و بانکی بن‌بستی وجود ندارد البته جمهوری اسلامی ایران انتظار دارد طرف مقابل مطابق برجام شرایط کاملاً مساعدی را فراهم کند.	بهبود مناسبات بانکی و بیمه	برجام مشکلات موجود در حوزه بانکی و بیمه را رفع کرد	5

مهم‌ترین اظهارات و اقدامات مقامات جمهوری اسلامی ایران، آمریکا، اروپا و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی پس از برجام؛ «هشدار آمانو درباره شکنندگی توافق هسته‌ای، مخالفت کنگره آمریکا با عضویت ایران در سازمان تجارت جهانی، تاکید وزیر اقتصاد بر تداوم تحریم‌ها با وجود برجام، مجوز خزانه‌داری آمریکا برای معاملات دلاری ایران با طرف‌های غیرآمریکایی، اظهارات جان کری وزیر امور خارجه آمریکا درباره اجرای برجام و پاسخ سید عباس عراقچی به آن» از جمله مهم‌ترین موضوعاتی هستند که در بازه زمانی (دوهفته‌ای) 95/07/13 تا 95/07/26 در خصوص برجام رسانه‌ای شدند.

1- «هشدار آمانو درباره شکنندگی توافق هسته‌ای با ایران» اولین خبر برجانی این مقطع بود. یوکیا آمانو مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در مصاحبه با خبرگزاری آلمان پیش از سفر به این کشور با اشاره به برخی مشکلات موجود در این خصوص، نسبت به شکنندگی توافق هسته‌ای با ایران هشدار داد. رسانه‌ها در بازتاب اظهارات نامبرده تصریح کردند: «اجرای شدن توافق همچنان شکننده است و اشکالات ریز فنی و مشکلات کوچکی در اجرا می‌تواند به مسائل سیاسی منجر شود که اثرات منفی فراوانی بر توافق خواهند داشت.» (خبرگزاری فارس 95/07/16)

باید توجه داشت که این گونه اظهار نظر کردن از مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی قدری عجیب و دور از انتظار است، زیرا وی در اظهارات چند وقت اخیر خود (مثلاً شش ماه گذشته خود¹) در چندین نوبت بر پایبندی ایران به تعهدات خود تاکید کرده و در نتیجه وضعیت توافق هسته‌ای را عادی و امیدوار کننده ترسیم کرد. حال به یک باره با اشاره به برخی مشکلات بر شکنندگی آن تاکید کرده و در نهایت هشدار می‌دهد و این قدری عجیب و دور از انتظار است...!

2- «مخالفت کنگره آمریکا با عضویت ایران در سازمان تجارت جهانی» دیگر خبر برجانی این هفته است که نشان دهنده تداوم سیاست‌های خصمانه و دشمنی واشنگتن بر ضد ایران است. البته این دشمنی و اعمال سیاست‌های خصمانه بر ضد ایران، به ویژه از سوی جمهوریخواهان در ده ماه اخیر پس از برجام (اجرای شدن آن) امری است کاملاً عادی و تکراری. شاید دلیل اصلی این دشمنی‌ها بعد از خصومت ذاتی؛ ناکامی مخالفان آمریکایی برجام در به شکست کشیدن آن است. بنا براین، این خط مشی تداوم دشمنی مخالفان برجام خصوصاً جمهوری خواهان تندرو است که در زمان بررسی برجام در کنگره به رغم تلاش‌های فراوان از به شکست کشاندن برجام ناکام بودند، حال تلاش می‌کنند این شکست را با ارائه و تصویب طرح‌ها و مواضع ضد ایرانی همچون این جبران کنند. در نتیجه طیف یادشده تلاش می‌کند به هر بهانه‌ای برای ایران مشکل ایجاد کند. اما این دشمنی و کارشکنی واشنگتن امروز بر همگان کاملاً آشکار است تا حدی که علاوه بر

¹ در بیانیه مقدماتی شورای حکام که در وین قرائت شد آمانو تصریح کرد: ایران همچنان به اجرای تعهدات اتمی خود براساس برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) ادامه می‌دهد... (پرس تی وی دوشنبه 95/06/29)

مقامات جمهوری اسلامی^۱ مقامات خارجی نیز آن را تصریح و تاکید می‌کنند. برای مثال کریستین لاگارد رییس صندوق بین‌المللی پول اعلام کرد: درباره همکاری بانک‌های بزرگ با بانک‌های ایران هم اکنون مشکلاتی وجود دارد که من به سهم خودم تلاش می‌کنم که با مقامات آمریکایی رایزنی کنم تا این مشکلات مرتفع و روند همکاری‌های بیشتر ایران با نهادهای بین‌المللی تسریع شود. (ایسنا دوشنبه 95/07/19)

3- « مجوز خزانه‌داری آمریکا برای معاملات دلاری ایران با طرف‌های غیرایرانی » سومین خبر برجای مقطع حاضر است که بسیاری از رسانه‌ها آن را بازتاب بخشیدند. براین اساس رسانه‌ها اعلام کردند: وزارت خزانه داری آمریکا شب گذشته یک دستور العمل جدید برای تجارت صادر کرد که بر اساس آن، برخی داد و ستدهای ممنوعه بر پایه‌ی دلار توسط موسسات بانکی برون مرزی، با ایران، تا زمانی که وارد نظام مالی آمریکا نشوند، آزاد هستند. طبق این دستورالعمل جدید، شرکت‌ها و موسسات خارجی آزادی بیشتری برای تجارت با ایران به دست خواهند آورد. این تصمیم جدید همچنین موجب لغو محدودیت‌های معاملات خارجی با شرکت‌های ایرانی می‌شود که در کنترل افرادی هستند که همچنان در فهرست تحریم‌های آمریکا قرار دارند. (اعتدال شنبه 95/07/17)

گسترده‌ی بازتاب رسانه‌ای این خبر خود از اهمیت آن حکایت دارد. پس از اعلام این خبر و تاکید کارشناسان بر تاثیرات گسترده مثبت آن بر مناسبات اقتصادی ایران با سایر کشورها، خزانه‌داری آمریکا مجبور شد در موضع‌گیری تازه‌ای در جهت کاستن از اهمیت موضوع اعلام کند: دستورالعمل جدید برای شرکت‌های خارجی که با ایران معامله می‌کنند، تحریم‌های آمریکایی علیه این کشور را تسهیل نمی‌کند. با وجود اینکه کارشناسان تحریم‌ها با چنین نظری موافق نیستند. (ایسنا یکشنبه 95/07/18)

به هر حال فارغ از تحلیل افراطی این مصوبه که به بزرگنمایی ابعاد و پیامدهای مثبت آن می‌پردازد و یا تحلیل تفریطی که آن را کاملاً بی‌ارزش می‌داند به نظر می‌رسد که باید گفت: اصل این نکته که بانک‌های غیر آمریکایی می‌توانند بدون هیچ نگرانی از قطع ارتباط خود با بانک‌های آمریکایی به ارائه خدمت به بانک‌های ایرانی بپردازند، نکته مثبتی است که می‌تواند آثار مفیدی در برقراری تعاملات بین‌المللی بانک‌های ایرانی داشته باشد و این حداقل دستاورد این مصوبه است.

4- « اظهارات جان کری وزیر امور خارجه آمریکا درباره اجرای برجام و پاسخ سید عباس عراقچی به آن » آخرین و چه بسا مهمترین خبر برجای این مقطع باشد. بر این اساس جان کری وزیر امور خارجه آمریکا با تاکید بر اینکه؛ ما به تعهدات خود در قالب برجام پایبند بوده و عمل کردیم، بازنگری ایران در سیاست حمایتی خود از جنبش‌های اسلامی آزادیخواه را شرط تسریع مناسبات اقتصادی در قالب برجام دانست. بر این اساس خبرگزاری‌ها به نقل از کری گزارش کردند: واشنگتن علاوه بر اینکه تعهدات خود (در برجام) را به طور کامل انجام داده، بلکه از این تعهدات فراتر هم رفته

¹ علی طیب‌نیا وزیر امور اقتصادی و دارایی: پس از برجام تحریم‌ها به صورت رسمی لغو شده اگرچه برخی تحریم‌ها در عرصه‌های عملی هنوز برطرف نشده است، معیشت مردم کشور هنوز مشکل دارد... (خبرگزاری تسنیم سه‌شنبه 95/07/13)

است. حمایت ایران از گروه‌های مقاومت رفع سریع مشکلات بانکی را دشوار می‌کند، امیدوارم رفتار ایران به مرور

تغییر کند. (خبرگزاری فارس شنبه 95/07/24)

اما در پاسخ به این ادعاها؛ سید عباس عراقچی معاون حقوقی و بین‌الملل وزیر امور خارجه و رئیس ستاد اجرای برجام گفت: صحبت آقای کری ادعایی کاملا غلط است. کری و همه مقامات آمریکایی و اروپایی که ادعای مشابهی دارند که به تعهداتشان عمل کرده‌اند، فراموش می‌کنند که تعهدات آنها در برجام فقط محدود به این نیست که قوانین تحریمی را لغو یا تعلیق و یا قوانین خود را اصلاح کنند. آنها این کارها را انجام داده‌اند ولی تعهدات دیگری را نیز در برجام پذیرفته‌اند. آمریکا باید دسترسی ایران را به بازارهای مالی، بانکی، فناوری و تجاری را تضمین و تسهیل

کند. (خبرگزاری فارس کشنبه 95/07/25)

آنچه که در رابطه با اظهارات اخیر جان کری به ذهن می‌رسد اینست که: اولا واشنگتن در صدد است برای تداوم مانع تراشی‌های خود در راه برجام و سرپا نگه داشتن ساختار تحریمی خود، به بهانه جدید سیاست دوگانه خود در قبال برجام (موافقت ظاهری با لغو تحریم‌ها و سرپا نگه داشتن آنها در عمل) را تداوم بخشد و تازه‌ترین بهانه واشنگتن در این رابطه حمایت ایران از جریان‌های آزادیبخش اسلامی است. ثانیاً واشنگتن بدش نمی‌آید که برای ایفای وظایف و تعهدات برجامی خود با گذاشتن شروط مختلف باج خواهی کند.

به هر حال ضرورت توجه کامل به منویات و هشدارهای رهبر معظم انقلاب و ملاحظه منافع ملی؛ شرط موفقیت در دوره پرافت و خیز پسا برجامی است.